

NOVINE

SLOVENSKE KRAJINE

Naročnina na skupni naslov letno 24 Din; na posamezni naslov letno 30 Din. V inozemstvo: letno 65 Din. Z M. listom letno 100 Din.

IZHAJAJO VSAKO NEDELO.

Uredništvo i odprava v Kranju. Uprava v Murski Soboti, Križeva ul. 4.

Cena oglasov: po dogovoru. Oglase sprejema samo tiskarna Tisk. društva v Kranju.

Nevaren boj.

„Sloboda“ prej vlada na sveti, pa den za dnevom vidimo, da ljudem kratijo najnaturanje pravice. Katoličani smo združeni v svojoj Cerkvi, ar je to naša slobodna odločitev. Pa toga nam ne privoščijo, zato napadajo Cerkev pri vsakoj priliki, vlečejo ljudi od nje z rečjov, z društv, z novinami pa celó s silov prelevajo krv. Nedavno je „Novi čas“ ki ga pišejo dijaki iz naše krajine — prineso članek, v šterom stoji, da v Mehiki katoličanov ne preganjajo zavolo vere. Niti ne senja se njim, ki tek pišejo i gučijo, kakše je to preganjanje. Čudno, da so ljudje, ki se držijo za šolane, tak slepi, da mislijo, da drugi ne vidijo na tenci, za kaj ide.

Od 1. 1925 do 1928 je trpelo v Mehiki preganjanje katoličanov. Te se je skleno med Cerkvijov i vladov mir, ki je zagotovo mirnejše versko življenje katoličanom. Preganjanje je bilo delo predsednika Callesa. On je toti odstopo, na prva mesta pa so prišil njegovi ljudje. On je voditeo revolucionarne stranke, ki ima vso oblast v rokaj. Ta stranka je zagrizena neprijateljica katoličanov. Med tem pa država trpi zavolo velke dače i nepoštenosti častnikov, ki se dajo podkupiti.

Prvo preganjanje Cerkve je pokazalo, da so katoličani postanoli bole močni i da z njim ne dosegnejo svojega namena. Zato so zdaj začnoli nekrvavi boj proti katoličanstvi. Kakša je »sloboda« v Mehiki? Z državnimi zakoni ščéjo zatreti versko življenje na „lepi“ način: velkoj večini duhovnikov so prepovedali opravlati duhovniško službo, tak da dovolijo komaj na 25 jezero i celo na 70 jezero vernikov samo ednoga duhovnika! Liki tudi tem duhovnikom, ki je stalno opazuje državna oblast, delajo takše žmčéave, da skoro nemrejo opravlati svojega dela. Duhovniki, ki bi brez dovoljenja oblasti mešúvali ali delili svestva, so kaznùvani z zaporom i peneznov kaštigov. Lástnik hiže, v šteroj se opra-

vla boža služba, pa zgubi svoje imánje. Tudi župan občine, v šteroj se to godi, je ravnokak kaštigani, če sam prle duhovnika ne kaštiga.

Vse svoje sile pa so tej mehiški bolševiki napnoli za to, da bi deco vzgojili v brezverskoj šoli. Čisto po vzgledi sovjetske brezverske vzgoje v Rusiji delajo v Mehiki! Pri nas pa vùpajo pisati, da je to ne preganjanje katoličanske vere!! Pa kak olupšavlejo bolševiki v Mehiki to svoje delo! Pravijo, da trbe mladino vzgojiti v verskoj strplivosti — ali je to „strplivost“, če preganjajo tiste, ki verjejo v Boga? Takša „strplivost“ se kriči tudi v različnih državaj Europe — pa vse to je samo larfa, pod šterov se skrivle najbolje prefrigani boj proti veri! Takšo „strplivost“ morajo v Mehiki širiti vučitelje tudi zvün šole v društvaj za odraščene. Vse ščéjo osvedočiti, da je življenje brez Boga najbolje mirno za vse državlane — no, to pač tudi mi vidimo, kakše je življenje brez Boga!

To svoje protiversko delo vršijo po pláni, ne prehitro. V začetki kažejo deci, kak so verske návade — „škodlive zdravji“, da je be delati kak moliti itd. Sledkar pa mladini že naravnóč pravijo, da so verni ljudje sami slabi i bojzlivni, da je mogoče pošteno življenje tudi brez vere, da je vera sama laž i skazlivost. Takši je teda cio mehikanskoga boja proti veri, šteroga vùpajo tudi med nami zagovarjati.

Poleg rusovskih bolševikov je dozday ešče niedna vlada na sveti ne napovedala tak ostroga boja veri i pósebi katoličanstvi, kak Mehika. Kakpa europske novine — zvün katoličanskih — mučijo k tomi ali pa pišejo, da vlada v Mehiki — „verska slóbeda!“ Ka pa pravi mehiška vlada? Ona se „zagovarja“, da je vse, ka se je zgódilo, včinilo samo záto, da se „obvarúje država“. Tak je pravo že nemški nasilnik Bismark i vsi drugi preganjavci vere.

Naš čas je vremen velkoga boja proti veri i Bogi po vsem sveti. Tú

bole očiyésno, tam bole skrito spodkápajo v narodi vero, poštenje i srečo. Cele množine zapelanoga ljudstva se zdigavlejo proti veri i njenim znamenjom: rúšijo cerkvi na Rusovskom, v Španiji, morijo vernike, zapirajo duhovnike. Pósebnó nevarno pa je tisto skrito delo, ki ide za tem, da vzeme Cerkvi vso moč na šolo, na mladino. Z vsemi silami se sili i vábi mladina v društva, gde nega guča od Boga, vere, poštenjá, liki se mori v mladini čüt poštenosti. Pa pripravljajo se po vsem sveti ešče hújši časi za vero. Bole kak bojne prišestnosti je nevaren té boj, ki rasté iz dnéva v dén. Ka včinimo mi na to? Premislimo vsigdar, ali je to pa tisto ne nevarno za naše i naše decé versko čútenje?

Vera v Boga i večnost pa življenje po veri je najvékša lepota življenja. Vsaki mora meti slóbedo, da svoje versko življenje spunjáve. Dužnost vernih pa je, da branijo svoje najdragše zlasti tam, gde njim skrivomá pobijajo vero v Bogá.

Politični glasi.

Krvave borbe v Španiji se nadalújejo. Preminóči tjezen je prišlo v glavnom mesti španske republike v Madridi znova do krvavih povuličnih bojov. Pri tej povuličnih bojaj je bilo 20 mrtvih i velko število ranjenih. Po bitki s policijov so se komunisti zaprli v nekšo palačo. Policija jih je oblegala, liki dugo časa zaman, dokeč je ne policija razstrelila z dinamitom vrata palače i tak vdrla v palačo. V toj borbi je bio tudi eden policaj mrtev i več težko ranjenih. Tudi v bližini prekopa Gibraltar, šteri deli Španijo od Afrike, je prišlo do bojov. Tú so komunisti žežgali velko palačo. Tudi vojaštvo je prišlo na pomoč, štero je komuniste pregnalo.

Madžarska zahteva brisanje svojih dugov. Finančni odsek Društva narodov se je preminóči tjezen pečao z finančnim i gospodarskim polo-

žajom naše soside Madžarske. Gospodarski položaj Madžarske je jako slab. Zato zahteva Madžarska od Drštva narodov naj njoj pomaga, na te način, da se zbršejo dugovje i zniža obrestna mera. Na toj seji pri Drštvi narodov je bio navzoči tüdi madžarski finančni minister.

Grška vlada je spadnola. Bivši grški ministrski predsednik Venizelos je odpoveda ozdajšnoj vladi, štero vodi predsednik Cardarisa nadalno podporo i zavolo toga je ostala vlada v manjšini. Včasi na to je predsednik Caldaris izročil predsedniki republike ostavko celoküpne vlade.

Tüdi Rumunija brezi vlade. Ministerski predsednik Maniu je podao ostavko celoküpne vlade, štero je včasi sprejeo kralj Karol. Ostavko je podao zavolo nerazmevanja, štero je nastalo med kraljom i vladov, zavolo civilne uprave.

Nemčija. Bivši ministerski predsednik baron Papen pa Hitler sta se sestala. Papen pripravla vladno koncentracijo i namerava v ta namen združiti nemške nacionaliste i hitlerjance. Nemški listi pravijo, da je te stopaj Papena namenjen proti zdajšnjim ministerskomi predsedniki Šleicheri.

Francija. Napetost med Francijov in Nemčijov je popüstila. Nemci pričaküjejo, da bo francuski ministrski predsednik Boncour meo za nemške zahteve vekše razmevanje kak prešnji predsednik Herriot.

Italija. Bivši glavni tajnik fašistične stranke Turatti je pobegno v Pariz. Ž njim je pobegnilo več fašističnih dostojanstvenikov, Pravi se, da zdaj Turatti pripravla velka razkritja o fašistični politiki i tak šče škoditi Mussoliniji, šteri ga je iz ljubosumnosti odslovo. — Mussolini išče zdaj zblizanja s Polskov i njoj oblübla pomoč v boji za Pomorje o šterom smo pisali v prejšnjöj številki Novin, šteroga nazaj zahtevajo Nemci. Italijanski načrt carinske unije z Albanijov je spadno, zavolo odpora Francije i Angleške v vodo.

Na Irskem nove volitve. Na Irskom se bodejo vršile v kratkem časi volitve. Volilna borba je jako vroča. Boj ide med irskimi levičarskimi nacionalisti, šteri zahtevajo spremembo odnošajov z Anglijov, to je za popuno samostojnost Irske i med desničarskimi nacionalisti, šteri stojijo na stališči zdajšnjih odnošajov z Anglijov.

Amerika. Novi predsednik Amerike Roosevelt objavlja smernice svoje bodoče politike. Amerika šče opüstiti zdajšnjo politiko popune samostojnosti i od zdaj naprej šče vekšega sodelovanja z Europov.

Azija. Japonci prodirajo proti mesti Peking. Ne zadovoljijo se samo z mandžurskov državov, liki ščejo zavzeti tüdi severni deo Kitajske. Amerika je zavolo bojne jako razburjena i pričaküje

se, da bode stopila na stran Kitajske. Rusija pa je ešče zmerom neodločena.

Slovenska krajina.

Sv. Jurij. Dopisniki „Murske Krajine“ ne paše, ka se je v cerki pri Sv. Jüriji vršila na staro leto ob 9 vöri zahvalna molitev v nemškem jeziki. V tem vidi g. dopisnikar prikrajšanje Slovencev. Pošepetnemo njemi da se je za Slovence slovesna zahvalna pobožnost na staro leto vršila ob 4 vöri odevčera, kak v vseh drugih cerkvah. Jürjanska fara je dvojezična, sv. Mati Cerkev je pa za vse narodnosti. Bojte čisto mirni g. dopisnik, da naši vlč, gg. duhovniki vse včinijo za procvit vere i narodnosti. Nikak pa si ne dovolimo, da bi se štošteč mešac v našo katoličansko vero. Skrbite bole za narodni jezik v drugih mestaj — vej imate dovolj prilike. — Jürjančar.

Sv. Jurij. Kak smo že pisali, da je Jürjanska fara dobila nove „jaslice“ v cerkev. V ta namen so sledeci dečki i dekle nabrali darove: Od Sv. Jurija Škraban Rudolf i Hajdinjak Alojzij 582 Din; iz Srdice Lang Ivanka i Hajdinjak Marija 338 Din 75 p; iz Nuskove Recek Jožef i Mekiš Alojzij 389 Din; iz Rogošavec Sovenjak Franjo i Makovec Fridrik 330 Din; iz Spodnji Slavec Behek Jurij i Gomboc Anton 471 Din; iz Gornji-Slavec Lenaršič Ana i Bežan Alojzija 105 Din; iz Sotine Benko Antona i Gomboc Emilija 355 Din 50 p. — Vsem pobirateljem in darovalcem se tüdi tü zahvaljujemo. Naj je lübo Dete bože blagoslovi za trüd i dare.

Murska Sobota. Velikodušen dar. Uprava Kmečke posojilnice v Murski Soboti je dne 8. t. m. poklonila dijaškemu zavodu Mantinišče v M. Soboti Din 1000. Ravnateljstvo Martinišča se ugledni upravi Kmečke posojilnice za ta lepi dar prisrčno zahvaljuje in to tem bolj, ker je Martinišče v tej silni gospodarski stiski pomoči še bolj potrebno.

Od naših v tujini. Bridgeport. Jaz sam prosta kmetska dekla iz staroga kraja doma, če glih tü rojena, pa vendar stari kraj bole poznam, kak Ameriko. Tri leta je, ka sam prišla sem, ar nas stariše nemrejo preživeti doma. Ar sem siromaškoga roda, morem poznati siromaštvo. Novine i M. List so moji prijatelje bili že v starom kraji i tüdi zdaj ne sfallijo v mojoj hišici zato ka hodijo na naslov starejše sestre. Obečala sam neki mali dar na Dom sv. Frančiška i ubogo zamorsko deco i za zidavo cerkvice v misijonskim kraji. Te dar vam pošilam, razdelite ga kak sam pisala. G. G. — (Vse se sprejeto i razdeljeno. Bog povrni.)

Mihael Keréc, Gilbert Villiers, Francija, piše Upravi Novin v Črensovth:

„Zgoraj imenüvani se tüdi morem spomenoti z naše lepe domovine, Slovenske Krajine, od štere smo tak daleč oddaljeni v toj tužnoj Franciji. *Cela moja tolažba so naši lepi i bogati listi, kak Novine, Marijin list, Ograrček.* Z ednim je tüdi čas potekeo, gda trebe poskrbeti, da se nam tej listi ne bi zaostavili. Naša dužnost je, naj po mogočnosti vsakši naročnik Novin ponovi naročnino. Tak tüdi jaz pošilam prek banke Baruch 80 francuskih frankov za naročnino Novin i Marijonoga lista. Pravzaprav mi neznano, kak daleč je plačana stara naročnina, ali je plačana ali sem pa šče dužen za l. 1932. Prosimo g. upravitela, da to pošiljko razdelite na tri dele: naročnina za Novine i Marijin list za l. 1933, ostalo se pa razdeli na dva dela: polovica na sirotišnico „Dom sv. Frančiška“, druga polovica pa sv. Antonu za krüh siromakov, s šterim prosiva z ženov Rozov za zdravje i boži blagoslov pri saslüzki.

Z ednim se spomniva g. izdajatelja Novin, pa prosiva maloga Jezüša pri jaslicaj, *da bi Vaša setev obilen sad rodila i Vaš düh naj se ne da strgati z naših src.*

Pozdrav pošilata i želeta vsem znancom i sorodnikom vesele božične svetke i zdravo novo-leto.

Mihael i Rozina Kerec.

Najlepša i srčna hvala za lepe vrstice od vseh nas. Pri svetih mešaj v obilnosti povrnemo izkazano lübezen.

K.

Naročnikom. Če naročniki, štero reč potrebujejo, naj se zglasijo pri svojih širitelaj. Naša uprava njim potem küpi pri trgovcaj dotično blago. Vsaki zna, da je blago tem falejše, kem več se ga naroči. Pred vsem bomo podpirali domače trgovce, naše naročnike. Samoobsebi se razmi, ka se naročeno blago taki more plačati. Vsaki, ki je lübečega srca, bo podpirao to delo, žuta nevuščenost njemi bo samo proti. Te se pa ne bojimo.

Našim v Franciji. Ki mate kakšo pritožbo, javite se na naslov: Gazette Jougoslave de Pariz, Boite postale N. 11. R. P. Paris, France. — Marko priložite i dobite odgovor. To se tiče samo delavcev v Franciji, ne pa nas v Jugoslaviji.

Pšenica i žito pri Agr. zadrugi. Gda so razni trgovci küpüvali po 140 Din pšenico, je bilo Zadrugi javleno, da se za 165 Din küpi. Zadruga je to včasi javlja svojim kotrigam. Včasi nato dobi glas, da je cena skočila na 175 Din. To tüdi včasi javi svojim kotrigam, kak so dvestjeden obe ceni objavile „Novine“. Potem je cena skočila pri Zadrugi na 180 Din na kolo-dvor spravlena, gda so jo mogli indri za 175 Din voziti na postajo. Cena je zdaj, gda to pišemo, 180—185 Din. Zadruga je naznanila i naznanja s tem svojim kotrigam, naj čuvajo pšenico,

dokeč de se cena majala gor i dol. Gda dosegne svoj višek bo Zadruga javila kotrigam kak i to, gda bi cena začela doliti. Prosi pa Zadruga vse svoje kotrige, naj njej javijo, kelko metrov je majo k odajo, da njim spravi dobre cene. — Za žito se pontija Zadrugi 130 Din. Javite, ka mate k odaji i se ne dajte znoriti.

V. Polana. Na prvo nedelo po Treh kralih so se zbili med sebov ceški bratje. Teško ranjen je Jaklin Štefan, ki je včasih v bolnišnico odpelan, smeknjen ramo i glavo potem Hozjan Štefan, ki ma roko na dvoje vrezano; te je poznej spravljen v bolnico. Teško ranjen je tudi brez vse krivde popolnoma nedužno naš vrlji širiteo Špilak Ignac, koga je pijana banda na cesti napadnola, gda je šo domo. Ranjeni so ešče Hozjan Ignac, Tivadar Franc i drugi, vse skupno devet oseb, ki so potrebuvali doma zdravniško pomoč. Med krivci sta bila tudi dva, ki sta pred kratkim prišla iz voze. Bitje je začeo Jerebic Martin, ledičen tišlar. Preiskava bo dognala što i keliko je krivo.

Rakičan. Prišo je odlok od ministarstva, šteri določi keliko zemle dobi veleposestnik i keliko se je bo razlastilo. Dozdaj nega ešče niti pednja zemle razlašćene med dobrovolce: profesore, sodnike i druge gospode, ki majo dobre plače, orati pa itak ne vejo. Proti odloki sme prizivati veleposestnik i tudi okolišni občinarje, da prosijo zemlo za sebe. Poleg naše občine pridejo prvi v poštev Noršinarje, ki dozday niti grüde agrarne zemle neso dobili, pa njim je bila že davno določena. Najbolše bi bilo, da vse sosedne občine skupno nastopijo za svoje pravice.

Hranilnica in posojilnica v Črensovcih naznanja, da kak dozday, tak tudi v naprej uradjuje za straňke vsaki den od 8—12 vöre. V nedelo in po svetkaj je zaprta.

Nadale naznanja vsem članom, da je pristopila k Agrarnoj in gosp. podp. zadrugi kak članica z ednim deležem. Zato imajo njeni člani pravico v prilogi „Novin“ v „Pomoč“ i brezplačno objavlati oddajo svojih pridelkov i drugih rećih, kak tudi, vsake vrste naküpovanja. Ravno tak prositi prayne nasvete.

Načelstvo Hranilnice in posojilnice v Črensovcih

Po domovini.

Slovenščina v cerkvi. Ljubljanski „Škofijski list“ naznanja, da je dogotovljen slovenski cerkveni obrednik, to je kniga, v šteroj so zbrani vsi obredi katoličanske cerkve, n. pr. obred sv. krsta, sv. zakona i vseh drugih svestev, različna blagoslavljanja itd. Vse se je dozday opravljalo

dijački ali latinski. Sveti oča Pius XI. je 23. novembra 1932 potrdio slovenski obrednik, ki ga lejko rabijo v Jugoslaviji vsi duhovniki slovenskoga jezika. Delo za te obrednik je trpelo deset let. S tem je Sveta stolica Vatikani pripoznala Slovenski narod pa slovenski jezik.

Ljubljana se je napila... V preminóčem leti je Ljubljana popila alkoholnih pijač (vina, žganice, piva itd.) v vrednosti prek 55 milijonov dinarov.

Naše vseučilišće v Ljubljani živé nemirne dneve v zadnjem časi. Razneseo se je glas, da se zapré na njem zdravniški oddelek, ki je ešče itak ne popun; dale bi se ločo od vseučilišća tehnični oddelek. Mnogi profesori-učenjaki so v listi „Slovenec“ dali svoje izjave, ki vse povdarjajo, da mora ostati slovensko vseučilišće v Ljubljani tak kak je i se mora ešče izpopuniti.

Slovenci iz Koroške, šterim je pred kratkim bilo zabranjeno priti k nam, so zdaj le prišli. Slovenski pevci so nastopili v Maribori, Ljubljani itd. Istočasno so šli Nemci iz Jugoslavije, ki so dobili skupen potni list. Dnes pač nega za vse iste pravice!

50 milijonov hektolitrov vodè so porabili preminóče leto v Ljubljani.

Po tujini.

Boljševiški proračun. V Rusiji se prej jako dobro godi ljudem! Čüjemo, da v novom proračuni znašo primenkláj „samo“ 3 milijarde rublov! (1 rubel je nekaj prek 20 Din.)

Nedela po Treh Krali Tretja.

(Evang. s. Már. v VIII. táli).

Na spomin 1900 letnice svoje križne smrti, Gospod Jezuš, po svojih svetih ranaj reši grešni svet!

V onom vremeni: Gda bi doli so Jezus z goré, nasledüvalo je njega vnogo lüstva; i ovo gobavec pridoči, molo ga je, govoreći: Gospodne, či šćéš, mogočen si me očistiti. I vó vtégnovši Jezuš roko dotekno se ga je, govoreći: Šćém, očisti se. I taki je očišćena goba njegova. I veli njemi Jezuš: pazi, nikomi ne povej; nego idi, pokáži se popi, i dáj dár, šteroga je zapovedao Moj-

zeš, na svedočánstvo njim. Gda bi pa notri šo v Kafarnaum, pristopo je k njemi stotnik, proséći ga, i gov. reći: Gospodne, sluga moj leži v hiši z žlakom vdárjeni, i kroto se mantrá. I veli njemi Jezuš: Jas pridem, i zvráćim njega I odgovoreći stotnik, právi: Gospodne, ne sem vreden, ka bi šo pod streho mojo, nego povej samo reč in ozdrávi sluga moj. Ar sem i jaz človik pod oblástjov postávleni, imajoči pod sebov junáke, i velim etomi: idi, i ide; i drugomi: pridi, i pride; i slugi mojemi: vćini eto, i vćini. Slišávši pa Jezuš, čüdivao se je i nasledüva-joćim pravo je: zaistino velim vám, ne sem našeo telko vere v Izraeli. Velim pa vám; ka vnogi od sunćenoga shoda, i záhoda prido, i sedeli bodo z Abrahámom, z Izák-om, i z Jákobom v králestvi nebeškom: sinovje pa králestva se vó vržejo v vónejšjo tñico: tam bodo bode jokanje, i zobno škripanje. I velo je Jezuš stotniki: idi, i kak si vervao, tak ti naj bode. I ozdravo je sluga v onoj vöri.

Mi vsi smo grešniki, podobni tomi gobavci. Zato bogajmo Gospoda Jezušá: „Idi, pokáži se popi i dar prinesil!

Svestvo pokore: spitavanje düšne vesti i požáltivanje, spoved i trden sklep pobogšanja, zadostüvanje!

Pa stotnik?

Či bi vsi tak lübili slüžeće, te bi nišće nej mogao napisati obsodbe „Hlapec Jernej in njegova pravica!“ Gospod se je nad stotnikovov verov čüdivao, nad zemelskim bogatstvom se je ne. Vekšo vero je mela samo Marija i apostoli. Zato stotnikove reči ponavlamo pred svetim prečišćavanjom: Gospod, ne sem vreden, ka bi stopo pod mojo streho, nego povej z rićjov i ozdravi düša moja.

Tej so vervali, ar so vidili Gospoda. „Blaženi, ki so ne vidili, pa so vervali.“

Tej so verovali, ar so vidili Gospoda. „Blaženi, ki so ne vidili, pa so vervali.“

Šće nekaj!

Gobaveč je zastopnik Židovov, ki so bili prvi pozvani v Cerkev, stotnik pa drugih, poganov.

Pošta.

Balažic Ivan Staranovaves. Vi mate dva naslova, eden za Bućečovce, drugi za Staronovoves. Šteri je pravilen, prosimo odgovora. Plačali ste 17. apr. Din 1250, 9. sept. Din 5 i jan. 10. tek. leta Din 1259. Naročnina na pesamezni naslov, kakši je i vaš, znaša 30 Din letno za lani i teliko za letos. Prosimo, da nam javite, če je pravi naš račun gledóč na doblene penezze.

Imena naročnikov z hišnov številkov pošlite širitelje do konca februarja na upravo.

Imena starih dužnikov z hišnov številkov pošlite na upravo do konca januarja.

Martinec Franc, Černelavci. Lani ste plačali 40 Din. — Ostalo za plačat ešče 5 Din ar smo polleta davali 8 stranske „Novine“ vsaki drugi tjedem. Na štof nesmo nikomi pošilali prošenj za odplaćilo stare naročnino, ne vemo zakaj so čeki vzeti pod štof. Bomo pitali na pošti.

Širitelje poleg düšne vesti poberte naročnino te mesec i jo vćasi pošlite nouri. Vi ste odgovorni za penez. Ki ne reden plaćnik, tistomi ne dajte Novin, odgovorni ste vi, če je ne plaća.

CENE:

Biki kg od 2 do 4.50 Din, telice kg od 2 do 4.50 Din, teleta kg od 4 do 5.50 Din, krave kg od 1 do 2—3 Din, svinje kg od 6 do 7 Din.

Cene deželnim pridelkom so pa sledeče: pšenica Din 165 i više do Din 175 po kakvosti, žito 1 q 120 Din, kukarica 1 q 130 Din, oves 1 q 120 Din, hajdina 1 p 90 Din, ječmen 1 q 120—130 Din, proso 1 q 110 Din, krumpič 1 q 40—55 Din, seno 1 q 60—70 Din, slama 1 q 40—50 Din.

Cement Trbovelski 1 q 97 Din, cement Splitski 1 q 65 Din, žgano vapno 1 q 36 Din.

Izjava.

Podpisan Edšidt Jožef, posestnih v Gederovcih, hš. 17. izjavljam, da nesam plačnik nikših dugov, štere bi moj sin Edšidt Franc pri komkoli napravu od 1. jan. 1933. i naprej.

Edšidt Jožef,
posestnik.

Išče se en (1-1)

v a j e n e c

šteri ima veselje za čevljarsko obrt. Hrana i stanovanje prosto, drugo po dogovori. Zglasiti se pri Konec Franci, čevljarskom mojstri, Gradišče štev. 63, p. Rankovci, Slov. Krajina.

Prodaja.

Dne 9. febr. t. l. se bo pri sodišču v Murski soboti na dražbi prodalo dve hiši št. 7 in 7o ob prometni cesti v Rogoševcih v dobrem stanju se nahajajoči in k tema hišama pripadajoče zemljišče. Pričetek dražbe ob 9. uri dop. Interesenti vljudno vabljeni.

Zahvala.

Vsem onim ki so nam izrazili iskreno sočutje ob prezgodnji smrti našega ljubljene sina oziroma brata

Julija Bauer

se prav prisrčno zahvalujemo. Isto tako za lepe vence.

Črensovci 8. Jan. 1933.

Žalujoči ostali.

Mlinari!

Mlinarske kamle garant. kakovosti, mlinska sita svil. i vunena, la remenje za pogon, prima vošek za remenje, gurte, peharčke, ml. Klepce ino vse ostale mlinске potrebščine nudi najceneje:

Brnar & Comp.
Ljubljana, Kolodvorska 35.
Znižane cene! Zahtevajte ponudbe.

Tivar-obleke

se najceneje dobijo v trgovini
ADOLF PREIS

Murska Subota, cerkvena ul. 13.
Obleke se že dobijo od 240 Din naprej. Za mladožence 290 Din. — Prvovrstno blago. — Trgovina je preselila svoje prostore 1. jan. 1933. na Lendavsko cesto v hišo gospoda HARTERJA. 3-13

Nervozni rano mujrajo!

Ste mogoče tū pa tam opazili pri sebi šteroga od naslednjih znamenj bližajoče se živčne oslabilnosti?

Naglo razburkanje, nerazpoloženje, trepetanje, kotrig, nemernost, kucanje srca, vrtenje v glavi, tesnobnost, nespanje, nemerne senje, neobčutljivost nešternih delov tela, plašljivost, prevelka razdražljivost zavolo protiguča, ropotanja, poželenje po omamilih: tobaki, alkoholi, teji, kavi; trepetanje zimic ali miganje pred očmi, naval krvi, tesnoba, muhavost, odpovid spomina ali govora, vžredna nagnenja ali odpor. Či nastopi pri Vas štteri od teh zaménj nervoznosti, edno močno ali več fkiuper te so Vaši živci gvüšno oslabileni i nūcajo okrepcilla.

Ne pūstite toga naprej, ar za tem lejko pride nevarno motenje dūševnih zmōžnosti, kak na priliko: nespametno gučanje i nezavedna dejanja, nagla telovna oslabilnost i rana smrt. Vseedno je kakšo formo ste živčno oslabil — vabim Vas, pišite mi.

Rad **Vam šenki i poštnine prosto** odkrijem enostaven naćin, ki Vas bo razveselo. Mogoće ste za vse felé vrāsto zdāvalli že došta penez, pa ste malogda dosegnoli zbokšanje. Gvüšni ste lejko, da poznām pravi naćin

kak se naj odpor ore oslabilosti Vaših živcov.

Té naćin prinese tūdi zbokšanje razpoložejnja, veselje do živlejnja, moć i delazmožnost. Dosta lūdi mi je že pisalo da jih je zefsema prerodo. **To svidoćijo tūdi mnenja doktorov.** Košta Vas samo dopisnica (karta). Pošlem Vam jako poućno **knigo, šćista šenki.**

Či nemrete pisati vćasi, si srānite té oglas Nabiralno mesto pošte:

Ernst Pasternack, Berlin, SO.,

Michaelkirchplatz Nr. 13. Abt. 890.

P O M O Č

Glasilo AGRARNE in GOSPODARSKE ZADRUGE. List za povzdigo prosvete, gospodarstva in zadružništva.

Izhaja vsakih 14 dni, kot priloga Novin, ki jo naročniki Novin dobijo brezplačno. — Za druge stane številka 1 Din, ali letno 24 Din. Uredništvo in odprava v Kranju. — Uprava v Murski Soboti, Križeva ul. 4.

Denarne zadruge.

Zadnjič smo pisali o pomenu zadrug in kakšni morajo biti zadrugarji, če hočemo, da bo zadružništvo res uspevalo. Brez zavednih in dobrih zadrugarjev je namreč vsako zadružništvo nesmiselno in vsaka zadruga, ki je ustanovljena iz osebnega koristolovstva, je že od začetka zapisana smrti. Kar velja splošno o vsaki zadrugi, velja tudi o kmetijskih denarnih zadrugah.

Denarne ali kreditne zadruge za kmete so bile povsod prve kmetijske zadruge, odkar se je kmet osvobodil graščinskega jarma in tlačanstva. Ob enem pa so tudi te vrste zadrug predpogoj za drugo zadružništvo.

Iz zgodovine denarnih zadrug.

Gospodarski liberalizem, ki je proglasil svobodo, je proglasil obenem tudi kot vrhovno gospodarsko načelo svobodno tekmo. Brez ozira na ljubezen do bližnjega in brez ozira na pravičnost sme po tem liberalnem načelu vsak delati zase in za svojo korist. Če v tej medsebojni tekmi stotine in stotine ljudi ubojoža, to takega liberalnega gospodarstvenika nič ne briga. Njegovo vrhovno načelo je dobiček, njegovo glavno stremljenje je do tega dobička priti kar mogoče hitro. V tej tekmi za dobičkom, v tej nebrzdani svobodi je kmet v sredi preteklega stoletja strašno propadel. Kaj mu je pomagala svoboda, če ni imel sredstev za življenje. Beda se je širila po kmetijskih krajih po vsej Evropi. To bedo so izrabili oderuhi, ki so posojali izstradanemu kmetu denar in to na silno visoke obresti. Nič ne navadnega ni bilo, če je moral kmet plačevati 30—40% obresti za denar, ki si ga je izposodil. Če tega ni mogel plačati v denarju, je moral dovažati trgovcu, ki mu je denar posodil najrazličnejše blago, živino in kuretino, žito in krompir. V oderuhove roke je izročal hujšo desetino kot jo je poprej oddajal graščaku. Tak vaški oderuh, naj je bil to že gostilničar ali trgovec ali kak drug mogočnjak, je obenem skrbel, da se nikjer ni mogla slišati svobodna beseda izmozganega kmeta. Če se je kdo upiral, ga je pogljal na boben. Če se je zdelo potre-

ba, je omamljal kmete s slabim žganjem in narejenim vinom, ki so ga spet morali drago plačevati. Obupan kmet se je udal pijančevanju. Tako je pod geslom svobode, svobodnega tekmovanja propadel steber države, rastle pa so mogočnjaki, ki so iskali le svoje koristi.

V raznih krajih so vstali možje, da bi napravili konec temu strašnemu propadanju kmetijskega stanu. Najznamenitejši med temi je Friderik Viljem Raiffeisen, Bil je župan, uradnik, kot jih imajo na Nemškem. Služil je v raznih krajih po kmetih in videl, kako si kmetje ne znajo pomagati. Začel je najpoprej ustanavljati zanje razna podporna društva. Toda ta podporna društva se niso obnesla. Bilo je pač dosti tistih, ki bi radi dobivali podpore, malo pa tistih, ki bi dajali podpore. Po raznih neuspehnik s takimi društvi je spoznal, da si kmet more pomagati le na podlagi načela: „*Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal.*“ „L. 1854. je v Heddesdorf-u ustanovil prvo hranilnico in posojilnico. Njegova misel je bila, naj ta posojilnica ne dela dobička, ampak res kmetu pomaga.

Ta misel se je posrečila. Že v njegovi dobi je bilo ustanovljenih mnogo takih kmetijskih posojilnic, rastle pa so kasneje še vedno hitreje. Danes jih je na tisoče na Nemškem in po vseh evropskih deželah. Najprej so za Nemci povzeli to misel Čehi, kjer je ustanavljal take zadruge zlasti zdravnik Kampelik. Pri nas na Slovenskem so se začele ustanavljati take kmetijske denarne zadruge okrog 1.1890 in so zlasti zrastle, ko jim je dal nove pobude dr. Janez Evangelist Krek. Pod njegovim vodstvom so se združile kmetijske rajfajzovke na Slovenskem v Zadružno zvezo v Ljubljani.

Načelo samopomoči.

Rekli smo že, da je Raiffeisen hotel s podpornimi društvi najprej pomagati kmetu, da pa je spoznal, da mora kmet pomagati sam sebi. Toda kako? Osnovna misel Raiffeisenovk je tale: *Ves kmetijski denar naj pride in naj se zbere v domači kmetijski posojilnici.* Vsak kmet, ki potem potrebuje posojila, naj ga išče spet v domači poso-

jilnici. Vodstvo take posojilnice ne stane mnogo. Kmetje, ki sodelujejo v načelstvu, delajo iz ljubezni do bližnjega, pomagajo iz ljubezni do svojega domačega kraja in ne zahtevajo nikake plače. Ker vodstvo zadruge ne stane mnogo, more izhajati kmetijska posojilnica z majhno razliko med obrestno mero za vloge in posojita. Kmet, ki pride v potrebo, dobi tako v domači posojilnici najcenejše posojilo. To posojilo pa je dano *tudi varno*. Prvič poznajo domači kmetje člani načelstva vsakega prosilca natanko. Dobro vedo, komu dajo denar. Dobro vedo tudi, kakšni so njegovi poroki. Zakaj nobeno posojilo se ne daje izven okoliša zadruge in ta okoliš je domača občina ali župnija. Varo pa je to posojilo tudi zato, ker tisti kmet, ki dobi posojilo, postane tudi član zadruge. Vsi člani zadruge pa jamčijo, poroknejo za zadrugo z vsem svojim premoženjem. Ustanovljene so te zadruge kot pravimo z *neomejeno zavezo*. Zato je varnost kmetijskih posojilnic z neomejeno zavezo navadno večja kot varnost raznih denarnih zavodov po mestih. Ta varnost se namreč naslanja na kmetško posestvo, na zemljo, ki se ne poruši, ki je ne odnese voda in ne uniči požar. Ta varnost je zvezana z zemljo, s posestvom, o katerem pravi neki izrek, da „*Ima grunt korenine do pekla.*“ Res zgubi lahko tudi kmetško posestvo mnogo na vrednosti, nikdar pa popolnoma ne propade. Propadejo tovarne, propadejo rudniki, zgori hiše, toda zemlja ohrani vsaj nekaj vrednosti vedno. Zato pravimo, da je varnost pri kmetijskih posojilnicah, katerih člani so kmetijski posestniki in kateri jamčijo z neomejeno zavezo, tako velika, da je denar, ki je vložen v tako posojilnico vselej varen. Brez skrbi torej kmetje, ki imajo denar na preostanjanje, ta svoj denar izročijo kmetijskim posojilnicam. Ko so bile ustanovljene kmetijske posojilnice je tudi res začel denar, ki so ga poprej kmetje spravljali v nogavice in skrinje, prihajati v hranilnice. Mnogi, ki poprej niso nič dali na varčevanje, so začeli varčevati in misliti na bodoče težke čase in na starost. Tako se je začelo denarno gospodarstvo na kmetih izravnati.

Kmetijski denar je prišel v posojilnice, te pa so dajale potrebnim posojila. Kmet je tako pomagal sam sebi z združenimi močmi.

Po teh načelih torej so se ustanovile v mnogih krajih kmetijske posojilnice. Dosegle so ogromne uspehe. Tudi pri nas na Slovenskem se je denarno oderuštvo moralo umakniti. Kmet se je osvobodil. En kmet je pomagal drugemu, pa tudi en kmetijski kraj je pomagal drugemu. Kmetijske posojilnice so se združile v eno zvezo.

Če je v enem kraju bilo več denarja kot se je potrebovalo posojil, so ta denar poslali zvezi, ta pa ga je dala onim krajem, kjer je bilo manj vlog kot potreba po posojilih. Tako je Zadruga zveza izravnavala denarni promet med kmetijskimi zadrugami.

Ko se je kmet rešil oderuštva, ko je postal spet samozavesten in ko je spoznal, da si je mogoče pomagati z združenimi močmi, takrat pa je bila podana podlaga tudi za nadaljnje delo na združenem polju. Denarne zadruge so bile podlaga vsemu drugemu kmetiskemu združništvu, o katerem hočemo pisati v prihodnjih številkah.

Današnja denarna kriza.

Kar smo zgoraj povedali o kmetijskih denarnih zadrugah, še danes drži. Nikogar ne sme motiti, če danes vidi to strašno pomanjkanje denarja in denarnega obtoka. Mnogi, ki ne poznajo razmer, se jeze na denarne zavode, na mestne in na kmetijske, toda treba je vedeti, da nobeden od denarnih zavodov ni kriv današnje denarne stiske. Tukaj so čisto drugi vzroki odzadaj. Nespametno pa bi bilo jeziti se na koga, o katerem veste, da ni ničesar kriv, Ravno tako pa bi bilo nespametno misliti, da je konec denarnega združništva. Sedanja gospodarska stiska in z njo združena denarna stiska bo zopet minila. Veljalo bo kot je veljalo: *Kmetijski denar v kmetijske zavode*, veljalo bo kot je veljalo: *Kmet pomagaj si sam* in veljalo bo zopet, kar se danes najbolj navidez podira, *da namreč kulturni človek varčuje in s tem pravilno uravnava svoje življenje za težke slučaje v življenju in za starost.*

Kmetijska družba spremenjena v kmetijsko zadrugo.

Kmetijska družba, ki je obstojala že 165 let, je vsem kmetovalcem Slovenije dobro poznana, če ne drugače, pa vsaj po svojem glasilu, ki izhaja mesečno, to je Kmetovalec. Zato je tudi več ali manj znano, kakšno nalogo in kakšni namen je imela. Pomagala je kmetu in se trudila, da bi čim bolj dvignila gospodarstvo. Nabavljala je kmetovalcem med drugim

umetna gnojila, semena in gospodarsko orodje. Za vinogradnike je nabavljala galico za škropljenje trte kakor tudi vsa v to stroko spadajoča orodja, in sicer tistim, ki so bili člani kmetijske družbe, po znižani ceni. Razen tega je prevzemala od kmetovalcev nekatere poljedelske produkte ter jih sama spravljala v promet.

Vse to se je godilo skozi 165 let. V zadnjem času pa si je vodstvo družbe zamislilo, da bi bilo dobro kmetijsko družbo spremeniti v zadrugo. Zakaj se jim je zdelo to potrebno, nam ni ravno jasno, zdi se pa, da pri tem niso imeli bogve kako plemenitih ciljev. Izgleda, da je sedanje vodstvo družbe na ta način hotelo stalno ostati na krmilu ter še naprej razpolagati z družbinim premoženjem, ki ni ravno malo, temveč je milijonsko. Vodstvu torej ni bil glavni namen, povzdiga gospodarstva in dosega čim večjega uspeha pri prodaji kmetijskih produktov, kakor so to naglašali, temveč jim je šlo v prvi vrsti za lastno korist. Saj bi bili v družbi vse to prav tako lahko dosegli, kakor v zadrugi, če ne še bolj.

Izredni občni zbor, ki je bil sklican 29. XII. 1932. je potekel precej burno, kajti manjšina delegatov, ki jim je na srcu gospodarski napredek in dobrobit slovenskih kmetovalcev, je bil proti temu, da bi se kmet. družba spremenila v zadrugo. Toda odbor ki je računat s tem, da bo na občnem zboru naletel na odpor, se je zavaroval s tem, da je zadnje čase sprejel na hitro roko mnogo novih članov, ki so pripomogli po svojih delegatih, da je predlog prodr. Toda po društvenih pravilih ti člani niso bili upravičeni voliti, ker sploh niso bili po pravilih sprejeti za člane in so potem takem zadnji sklepi neveljavni, ker jih ni izglasovala večina upravičenih volilcev.

Pri predlogu, ali naj se družba spremeni v zadrugo ali ne, je glasovalo 248 delegatov, in sicer 183 za predlog in 46 proti, ostali pa so se glasovanja vzdržali. Vendar se je ugotovilo, da so se tudi tu vršile razne nepravilnosti. Tako na pr. so nekateri delegati po dvakrat volili, in sicer enkrat kot odborniki in enkrat kot delegati podružnic, kar je bilo tudi proti pravilom.

Tudi priprave za občni zbor so obojevale precej nepravilnosti in protizakonitosti. — V smislu §12 društvenih pravil je glavni odbor kmet. družbe določil, da se mora članarina, ki znaša 30 Din, plačati najpozneje do 31. marca 1939. Kdor do tega časa ne plača članarine, preneha biti član družbe. Proti koncu marca pa je ona stranka, ki je imela v načrtu spremeniti družbo v zadrugo, začela agitirati za pridobivanje novih članov, kar se ji je v precejšnji meri posrečilo. Nabrali so okoli 1500 novih članov. Ti člani pa niso plačali predpisane čla-

narine 30 Din, temveč le gotovi del te vsote in po večini še tega ne do določenega roka, to je 31. marca. Razen tega se nekateri od teh novih članov tudi niso mogli izkazati s potrdilom od županstva, da se v resnici pečajo s kmetijstvom in da gojijo najmanj 1 glavo živine. Vsi ti ljudje torej po društvenih pravilih niso bili pravi člani družbe. Tajništvo kmet. družbe pa jih je kljub temu vpisalo v družbine knjige ter jim tako dalo vse pravice.

O tem se je razpravljalo tudi na seji glavnega odbora dne 12. maja 1932. Tam se je stavil predlog, da se vsi tisti, ki do določenega roka niso plačali članarine, ne potrdijo kot redni člani, toda ta predlog je propadel. Ravno tako je bil odbit predlog, da se naj občni zbori podružnic, kjer so glasovali oni novi člani, o katerih smo prej rekli, da glasom društvenih pravil niso pravi člani, razveljavijo in delegati ponovno volijo.

Tako je bilo še mnogo nepravilnosti, ki so pripomogle, da je dobila stranka, ki je hotela za vsako ceno ostati na čelu družbe, polagoma večino in na občnem zboru 29. XII. s svojim predlogom dosegla, da se „Kmetijska družba“ razpusti, na njeno mesto pa se je ustanovila „Kmetijska zadruga“: d. z. z. o. z.

Po končanem glasovanju se je vršil občni zbor novoustanovljene zadruge. Prečitala so se pravila, iz katerih je razvidno, da obsega teritorij zadruge vso Kraljevino Jugoslavije, predvsem pa Dravsko banovino. Član zadruge lahko postane vsak dosedanji član bivše kmet. družbe če se pravilno prijavi, plača delež Din 10.— in če njegov pristop potrdi glavni odbor, Nova zadruga bo imela prav tako podružnico kot prejšnja in bo pristopila k „zvezi slovenskih zadrug“.

Tekom dne, ko se je vršil občni zbor, se je priglasilo samo 58 članov. J. F.

Naše tkalstvo.

Tkalska obrt je v Slovenski krajini še precej domača, saj naše mamice še pripovedujejo, da so nosile v mladih letih »vse z domačega platna!« V tem članku ne namenimo govoriti o tem, kakšno je današnje stanje našega tkalstva in kakšne naloge ima. Opozoriti hočemo samo vse — zlasti naše izobražence! — na spis „Znaki prekmurskega tkaničanja“, ki ga je napisal Miroslav Kokolj (učitelj na lendavski meščanski šoli) in je izšel v „Časopisu za zgodovino in narodopisje“, 1. 1932, s. 197—205.

V uvodnih besedah govori pisec, kako so prišli v stik Slovenci in Madžari in so pri tem zadnji prevzeli od prvih način postavljanja hiš, noš, orodje in obilico izrazov za označbo

teh predmetov. Nato razpravlja o tem, kako krasijo v obmejnih madžarskih vaseh v bližini Lendave s tkalskimi okraski različne izdelke iz tkanega platna. Trdi, da tega krašenja niso prinesli prvotno Madžari in sicer iz treh razlogov: 1. so Madžari prevzeli od Slovencev tkanje platna, kar svedoči besede, ki so v zvezi s to obrtjo in so jih Madžari prevzeli iz slovensčine (n. pr. takáč-čkalec, čónak-čunék). — 2. je prihajal vpliv v okraševanju preko Bosne in Hrvatske, kjer je doma mnogo sorodnih oblik. — 3. kažejo starejši madžarski okraski čisto drugačen značaj. Ob šestih slikah, ki predstavljajo okrasne vzorce iz naših madžarskih vasi, razpravlja pisec o sestavinah in značilnostih tega tkaničanja. Ugotovil je, da je prekursko in belokranjsko tkaninsko okraševanje snovno in oblikovno popolnoma enako ali vsaj zelo podobno.

Toliko naj bo dovolj za opozorilo v našem listu, ki je namenjen najširšim slojem naroda. Mislimo, da je potrebno, naj vé vsak naš človek vsaj to, da se o nas nekaj piše in kaj se piše. V Slovenski Krajini opazamo neprestano žalostno dejstvo, da se naše izobraženstvo vseh stanov, bodisi domače ali prišlo iz ostale Slovenije, v veliki večini čisto nič ne briga za spoznavanje naše preteklosti in narodnega življenja. Ljudje, ki se imajo za šolane in še zakaj — ne poznajo niti najnavadnejših spisov, ki govorijo o zgodovini, književnosti, umetnosti, narodopisju i. dr. Slovenske krajine! Posebno žalostno je, da hodi po tej poti tudi naše dijaštvo, ki je zlasti poklicano, da se bavi s

takimi rečmi in ne z mahanjem po zraku.

Izobraženec, ki o svojem spoznavanju naših vprašanj kaj dobrega napiše, pa je bela vrana. Zato takega tem veselejše pozdravljamo tisti, ki čutimo, da je treba v Slovenski krajini še mnogo tihega znanstvenega dela.

V. N.

Pravni nasveti.

J. N. P. P. Predvsem poglejte pravni nasvet, ki smo ga dali v „Pomoči“ z dne 25. dec. 1932. — O primernosti notarjevega zahtevka se ne moremo izjaviti, ker nam ni znano, katere posle in glede kake vrednosti Vam je notar opravil.

Dokler nagrade notarju ne plačate, Vam ni dolžan izročiti listine. Če smatrate, da je zahtevana nagrada previsoka, zahtevajte, da jo odmeri okrajno sodišče na notarjevem sedežu.

B. F. V. Vaše vprašanje je zelo nepopolno. Tvrđki Vi samostojno odgovarjate za plačilo posnemalnika, Vaš kupec pa Vam; tvrđki bi bil dolžan le, če ste Vi njen zastopnik in ste v njenem imenu prodajali. Če kupec posnemalnika ne plača, lahko vložite proti njemu tožbo pri okrajnem sodišču Vašega okoliša. Če dolžni znesek ne presega 6.250 Din. Za višji znesek morate vzeti odvetnika, ker je tožbo vložiti pri okrožnem sodišču. Tudi pri okrajnem sodišču se raje poslužite odvetnika, da Vam brez njegovega strokovnega zastopstva ne nastane škoda.

Dr. G.:

O izjavi poslednje volje.

V vsakem slučaju lahko ena izmed treh prič poslednjo voljo zapiše, če pa testator sam ne zna čitati, mu je ne sme prečitati tisti, ki jo je zapisal, temveč ena izmed ostalih dveh prič.

Seveda, kdor za zapustnika testament piše, ne piše iz lastne volje, temveč mora zapisati le to, kar mu je zapustnik napovedal, da naj kot njegovo poslednjo voljo zapiše.

5. Ustmeni testament in kodcil.

Kdor noče napraviti pismene poslednje volje, jo lahko napravi ustmeno.

V to svrhu je treba, da testator pred tremi sposobnimi pričami, ki so vse istočasno navzoče in ki testatorja tako dobro poznajo, da lahko njegovo istovetnost vsak čas potrdijo, izjavi resno, kaj je njegova poslednja volja.

V takem primeru je priporočljivo, da si priče same zabeležijo zapustnikovo poslednjo voljo, da ne bi česa pozabilo, vendar za veljavnost ustnega testamenta to ni potrebno.

Olajšave pri napravi poslednje volje.

Zapustniku se lahko pripeti, da pride v položaj, ko ne more napraviti poslednje volje v dosedaj opisanih oblikah, ko nima na razpolago dovolj sposobnih prič, n. pr. na vožnji v Ameriko, pa preti ladiji nevarnost in bi rad vendar napravil testament.

Za gotove primere dopušča vsled tega zakon posebne olajšave pri napravi poslednje volje in sicer v sledečih slučajih:

Ivan Ivanov:

V pričakovanju....

Snežilo je v debelih kosmih. Že ves dan so padale snežinke in se porazgubljale v sneženem morju. Od velikih zametov ni bilo nobene téri. Človek bi dejal, da se je samo nebo zarotilo proti vsem tistim, ki jim je bila na srcu še kaka dolga, morda težavna a tembolj zaželjena pot, ki je marsikaterega vodila v kraj sreče in miru. Saj je z njimi nerazdružno vezana usoda tisočih in tisočih, ki se vsigdar z vedrim srcem povračajo tja odkoder so izšli.

Na kraju vasi je stala ob cesti revna kmečka hiša, skoro bajti podobna, v kateri je na večer brlela napol dušeča se lučka. Njena streha se je upogibala pod težo debele snežne plasti.

„Bo-li že prišel vsaj zdaj ob pozni uri“, se je oglasilo, kakor bolesten vzdih s komena ob peči.

„Saj je vendar že pisal, da pride danes zvečer, da bova skupaj svetila

božične svétke; pa tudi štruklje sem mu že pripravila, ki si jih je vedno tako želel“. In zažvenketalo je na kolenih sključene starke, kakor prvi materin dar v rokah še nedoraslega otroka. Dvignila je veliko že obrabljeno čislo s svetlim, dragocenim križcem ter ga ljubeznivo pritisnila na usta. Pokrižala se je, kakor se pokriža človek, ki nekaj slutí, a še vendarle živi v trdnem prepričanju, da se bodo njegove želje vseeno kmalu izpolnile.

„Spomni se, o premila devica....“ In zopet se je povrnila na „Zdravo Marijo.“

„Saj jih bo dosti, ne bo sam, pa ga Naci pozove kakor vedno na svoj voz; in prišel bo ter mi bo napravil veselje.“

Sneg pa se ni zmenil za njeno tarjanje, ampak je naletaval vedno bolj, v še debelejših kosmih....

* * *
„Pisal sem materi, da sem zdrav, da bom prišel kakor vedno. Potolažiti sem jo hotel, da ji ne skvarim veselega pričakovanja.“

Tako je govoril Tonček svojemu prijatelju Naciji ob slovesu. Težko

mu je bilo, da bo sameval dolgá bridke ure sam brez prijatelja. Skriva, je v sebi bol kakor fant, ki ljubeči osebi ne bi rad napravil bridkih skrbi.

A njegovi prsi so se vedno bolj rušile, ginevale življenju. Težko in nenakomerno mu je bilo srce in hropel je zamolklo. S pritajenim glasom je včasih izustil kako besedo, kakor bi začutil ob sebi prijateljevo bližino, a se zopet zdrznil in zardel ob zavesti, da je sam. Ure so tekle in merile bežni čas, a mlado življenje je z vsakim utripom ugašalo svetu. In kakor, da bi kljuboval neizprosni usodi je tožil:

„Zakaj sem prav jaz namenjem za žrtev nemile smrti?! Zakaj tudi meni ni dano uživati sladkosti mladih dni in rasti v življenje moža?!“

Povpraševal se je, kakor se povprašuje vsak mladi človek, ki vidi za seboj težko pot dela in se zazre v bodočnost vso lepo in srečno in zasanja v prelestnih sanjah o njej, a slutí, da je vse to zanj le bežna misel, le cvet, ki ne bo obrodil sadu. Predstavljal si jo je vso lepo, smeh-

1. Poslednja volja, napravljena na vožnji z ladjo ali v krajih, kjer razsaja kuga, kolera ali slična nalezljiva bolezen, je veljavna tudi, če se napravi samo pred dvema pričama, ki sta že dovršili 14. leto svoje starosti. Ena teh prič lahko napiše testament. V slučaju, da je podana nevarnost okuženja, tudi ni potrebno, da bi bili obe priči pri testatorju istočasno prisotni.

Z navedenimi olajšavami napravljena poslednja volja pa sama od sebe izgubi veljavo v 6 mesecih po času, ko se konča vožnja po morju oz. ko prestane epidemija bolezni.

2. V splošnem enaki predpisi veljajo za napravo poslednje volje vojakov, osobito kadar se nahajajo v vojni.

3. Bolniki, ki so radi kuge izolirani, (takozvani kontumacisti) lahko napravijo poslednjo voljo brez upoštevanja določenih oblik.

O pomenu izjave poslednje volje.

Pomen izjave poslednje volje leži v tem, da lahko zapustnik testator z njo sam določi, komu naj po njegovi smrti pripade njegova imovina ozir. kateri del ali predmet njegove imovine naj pripade tej ali oni osebi.

Če zapustnik umre, ne da bi bil napravil svojo poslednjo voljo, tedaj pripade vsa njegova imovina njegovim zakonitim ali postavnim dedičem, to je tistim osebam, katere so po samem zakonu ali postavi določeni, da zapustnika nasledujejo v njegovih

ljajčo se, brez skrbi in nadlog. O srečne sanje! Tako sanja vedno človek, ki žuti, da je ubit od dela in pomankanja, a ga žene, kakor nalašč, še neka sila v novo, lepše življenje, ki je zanj izgubljeno.

Plaho se je ozrl okrog sebe, kakor da bi se bal, da kdo prisluškuje njegovim mislim a on jih hoče ohraniti le zase. Še je zasanjal o lepih dneh, vzdihnil bolešno, potem pa si je zastrl pogled z rokami, da ne bi videl, ne slutil, kako vabljiv mu postaja svet....

Obrnil se je z glavo proti postelji in bridko zajokal. Morda je bilo to vzdihovanje po materi, morda jok po svetu, morda celo jok neizpete pesmi ljubljene osebi. Vendar pa jok ni dajal več skoro nobenega izraza njegovih razpaljeni notranjosti. Kakor da bi se tako tolažil, je venomer plakal.

Čutil je morda, kako je nalagal mater, kako nestrpno ga pričakuje, kako bdi pozno v noč in mu pripravljala vse prijetno.

„Kaj... sv. večer, življenje.... da, da.... saj sem pri vas, mati....“ se je

pravica in dolžnostih. V tem slučaju govorimo o zakonitem ali postavnem dednem nasledstvu in pravimo, da tvori zakon ali postava *dedni naslov*.

Z izjavo poslednje volje, osobito s testamentom zapustnik tedaj izključi zakonito dedno nasledstvo in ustanovi testamentarno dedno nasledstvo. V tem slučaju tvori dedičev pravni oz. dedni naslov za pridobitev dedščine testament.

Testator seveda lahko v testamentu imenuje za svoje dediče tudi tiste osebe, ki bi ga sicer, če bi testament ne bilo, tudi na podlagi postave same nasledovali; lahko pa imenuje za dediče tudi druge osebe, v kolikor ga zakon v tem oziru ne omejuje. O teh omejitev bomo še govorili.

Možno pa je tudi, da zapustnik sebi ne imenuje nikakega dediča, ne napravi testamenta, temveč samo kodicil, v katerem odredi n. pr. razna volila, ali določeno delitev dedščine. Ker ni testamenta, zato podedujejo zapustnikovo imovino njegovi postavni dediči. Ker pa je zapustnik napravil kodicil, so ti dediči ravno tako, kakor če bi bili s testamentom postavljeni, zavezani izpolniti zapustnikovo poslednjo voljo, izraženo v kodicilu. Oni morajo tedaj n. pr. izplačati ali izročiti v kodicilu določena volila, upoštevati morajo zapustnikovo odredbo glede tega, kako naj delijo med seboj podedovano imovino itd.

Tedaj, tudi kadar zapustnik ni imenoval dedičev in kadar zavoljo tega

izvijalo v presledkih iz njegovih prsi. Tako blede človek, ko čuti dih smrti, a sam ima še nekaj na duši, kar ga priklepa na svet.

„....saj nisem mislil resno, le pošaliti sem se hotel,.... saj bom, ostanem, kako ne bi....“ se je spet okradlo iz njega in se porazgubilo po sobi. Rad bi povedal nekaj, pa ni imel komu, zato se je slepo izpovedoval v prepričanju, da se bo tuditako oddolžil.

Še enkrat so mu ostali v teh težkih urah vsi oni lepi trenutki iz njegovih boljših, lepših dni, vsa ona prešernost sanj, lesk neposredno izgubljene sreče. A zdelo se mu je vse nekam vsiljivo, skoraj neljubo in odvrtno. In zopet je plaho vzdrhtel. Morda je zadnjič vzdrhtel v trpljenju....

Vrata bolnice so se odprla. V sobo je stopila usmiljena sestra. Od daleč že se je ozrla proti njemu. Zvedavo ga je opazovala. On pa je čakal mirno, okrivaje pestrost svojih težkih sanj. Negibno je zrl v strop. Nenadoma pa se okrene, kakor v bojazni, da so ga vseeno zalotili. Sestra se mu plaho približa. (Konec prihodnjic).

nastopijo postavni dediči, zamore zapustnik s poslednjo voljo v obliki kodicila uplivati na usodo svojega premoženja tako, da izpremeni odredbe postavnega dedovanja,

Vzemimo primer. Po postavi imajo nekoga nasledovati njegovi trije bratje. Če on sedaj ne zapusti nikake poslednje volje, bodo navedeni trije bratje kot dediči dobili vso njegovo imovino in sicer vsak do ene tretjine.

Popravek urednika.

V zadnji prilogi Novin „Pomoči“ smo objavili v rubriki „Pravni nasveti“ za I. I. G. B. nasvet glede notarskih pristojbin v neki zapuščinski zadevi.

Medtem se je I. I. G. B. prijavil in popravil svojo informacijo tako, da mu je javni notar opravil poleg zapuščinske razprave tudi še druge posle, predvsem tudi večjo izročilno pogodbo glede posestva in da se oni znesek, za katerega je mislil, da ga je preveč plačal, nanašal na ta posebna dela tako, da je priznal, da mu javni notar ni ničesar preveč zaračunal.

Na izrecno željo I. I. G. B. lojalno objavljamo to pojasnilo in obenem popravek dotičnega pravnega nasveta posebno, ker bi se eventuelno dalo sklepati koga se zadeva tiče.

Na znanje!

Agrarna in gospodarsko-podporna Zadruga v Črensovcih naznanja: 1) da se bodo **uradni dnevi** odslej naprej vršili vsaki **ponedeljek in torek od 8—12 ure v „Našem Domu“ v Črensovcih**, 2) da je Hranilnica in posojilnica v Črensovcih pristopila k Agrarni in gospodarsko-podporni zadrugi ter da vsi njeni člani, ki jih legitimira, imajo pravico do brezplačnih objav v „Pomoči“ za pravne nasvete, za kupilo in prodajo.

NAČELSTVO.

Agrarna in gospodarsko-podporna Zadruga v Črensovcih naznanja v smislu svojih pravil **prodaja**: v domači tkalnici tkane brisače celo končne in polkončne za 10—25 Din komad; **kupi**: stojala (štelaza) v trgovino in malo tehnicu (vago).

Agrarna in gospodarsko-podporna Zadruga naznanja v smislu svojih pravil: Žerdin Martin, trgovec, Žižki hšt. 52 p. Črensovci **prodaja**: 1) pisalni stroj znamke „Rosa“ v dobrem stanju; 2) novi, nerabljen posnemalnik za mleko znamke „Diabolo“, s katerim se more v eni uri posneti 40 l mleka; **kupi**: srednje močno in ne prestaro kravo, dobro mlekarico.

Agrarna in gospodarsko-podporna Zadruga v Črensovcih **proskrb**i: otrobe pšenične meter za 80 Din, slanino za 14 Din kg, žito in pšenici pa najbolšo dnevno ceno. Otrobi se dobijo za to ceno v Črensovcih. Javiti se treba čimpreje, ker cena otrobom ide gor. Slanina za gornjo ceno se dobi v Črensovcih, Beltincih in M. Soboti. Mora se pa večja količina naročiti. Javite se pri odposlancih i takoj naznanite potrebo Zadrugi. Čakamo še eno ponudbo ako bo ugodnejša, se dobi slanina še ceneje.